

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K., po pošti za celo leto 4 K., za pol leta 2 K., za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Poslovne številke po 10 vin. — Na naročbe naračunine se ne obra. — Uredništvo in upravništvo je v hiši Stev. 17. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 60 K., za pol strani 30 K., za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvu naj se blagovoljivo pošljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vabilo na naročbo.

„Gorenjec“ bo izhajal tudi še po novem letu, in sicer, kakor se nadejamo, prav čvrsto izhajal. Postal je polnomočen in sam svoj gospodar. Možato in brez strahu, kakor je Gorenjec navada, bo zastopal koristi ljudstva. Stal bo pod praporom „Slovenske Ljudske stranke“, povedal pa postodušno, kadar Gorenjcem kaj ne bo všeč v stranki. Nasprotnikov „Gorenjec“ ne bo sirovo obiral, pač pa, kadar se bo šlo za naša sveta načela, govoril odločno in jasno. Kmet je steber gorenjske plati, pa tudi pošten meščan poleg njega lahko živi. Vsakemu svoje! Poznamo bistvo gorenjske duše in potrebe ljudstva. Izpolnili bomo svojo nalogo. Prijatelji, na delo za naše glasilo! Geslo bodi po vsi lepi Gorenjski:

„Gorenjec“ za Gorenjce!

„Gorenjec“ bo obsegal pregled o politiki in novicah celega tedna, bo prinašal najnoveše vesti in bo skrbel tudi za zabavo in pouk. Gospode dopisnike prosimo, da nam pošiljajo kratka in točna poročila.

Naročnina za „Gorenjca“, ki naj se pošilja upravništvu lista, znaša

za celo leto . . . 4 K.,
za pol leta . . . 2 K.,
za četrtinko leta 1 K.

Jako ustreženo bi nam bilo, ako bi bil v vsakem kraju kdo, ki bi nabiral naročnike in dobival list pod skupnim zavitkom. Zglasé naj se rodoljubi, da jim pošljemo nabiralne pole.

Uredništvo in upravništvo „Gorenjca“.

Račun ob novem letu.

Zadnji torek so se zbrali v dvorani „Ljudskega Doma“ v Kranju naši kmetje, da so slišali račune, ki sta jih prišla položiti o svojem delu državna poslanca Demšar in Jarc.

Predsednik shoda, g. Brodar, je pozdravil navzoče in želel da bi bilo l. 1912. srečno za naše gospodarje, srečno za važno njihovo organizacijo „Kmečko zvezo“, srečno pa tudi za politično naše delo.

Poslanec Demšar je govoril nato o delu v državnem zboru. L. 1911. je bilo burno politično leto. Državnozborske volitve, za katerimi so prišle občinske volitve, so pokazale, da je velika večina slovenskega ljudstva v taboru S. L. S. Zlasti pri občinskih volitvah se je pokazalo, da nima liberalna stranka pri nas na Gorenjskem ničesar iskati. Izgubila je še tisto malo kredita, kar ga je imela. Po porazu liberalci odločno protestirajo, da bi se jih smatralo, da so tudi po mišljenju pristaši te stranke. Naše ljudstvo ima navzlic liberalnim lažem trdno zaupanje v naš deželni odbor, ki se trudi na vseh poljih, da povzdigne gospodarski napredek. To delo za povzdigo kmečkega stanu ne kaže pa samo pri nas uspehov, temveč se razširja tudi med druge Jugoslovane.

V državnem zboru je pa slabše kot pri nas doma. Nobenega uspešnega dela ni opaziti. Milijonskim dolgovom naše države se pridružujejo novi dolgovi. Denar se razsipava, da se kupujejo glasovi. Nihče pa noče misliti na to, kako bi se dobili novi viri. Železnice izkazujejo ogromne izgube vsako leto. Država je lastnica velikanskih gozdov, v katerih pa skrajno slabo gospodarji. Podpira se na vseh koncih kapitalizem za združništvo se pa stori prav malo. Ministri se menjavajo drug za drugim vsak pride z novimi

načrti, izvede jih pa nihče ne. Dr. Krek je sestavil zakon proti kartelom, ki so glavni vzrok draginje. Sedaj, ko bi se moralo nekaj storiti, pa ni dobiti ljudi za to predlogo. Samo z vpitjem se dela javno mnenje.

Govornik se je nato pečal z drugimi predlogami, ki čakajo poslance v državnem zboru. Finančni načrt treba že enkrat uresničiti; prišla bo brambna predloga, dveletna vojaška služba i. t. d. Kje bo dobila vlada večino za vse to? Kje pokritje za visoko kupnino glasov? Jugoslovanski poslanci stoje zvesto in edini na straži. Podpira jih v težkih bojih misel na ljudstvo, pogum jim daje zaupanje ljudstva.

Poslanec Jarc je omenil najprvo, da je dolžnost poslancev v teh burnih časih, da gredo med volivce in jim razkrinkajo sleparsko postopanje liberalne stranke, katere zastopnik nam eč poslanec Ribnikar, je imenoval naše poslance lumpe — V preteklem letu, je nadaljeval govornik, smo imeli veliko krizo na gospodarskem polju. Dve slabi letini sta občutno zadeli gospodarstvo našega kmeta. Sedaj se je pridružila še draginja denarja. Avstro-ogrška banka zahteva sedaj že 5%. Ko so se razkrinkali provzročitelji draginje, se je vpitje vsled draginje nekoliko poleglo. Sedaj, ko bi se moralo začeti delati proti draginji in odstraniti nje glavne vzroke, pa molče tisti, ki so prej najbolj kričali. Naši poslanci in zlasti deželni odbor gredo po pravi poti na delo proti draginji. Vsi uvidevamo edino rešitev v povzdigi kmetijstva, za katero se je naredilo v zadnjem času veliko. Kmetu se hoče z vsemi sredstvi pripraviti predpogoje, da bo mogel rediti mnogo dobre živine. Skrbi se za dobre ceste, za vodovode in pašnike. Podpira se reja plemenske živine in daje pouk potom gospodarstvihtejav za fante in za dekleta. Liberalci pa samo

PODLISTEK.

Ljubo Mrak:

Prosjak Martin.

Prosjak Martin je bil čuden človek. Hodeč od hiše do hiše, polagoma se opirajoč na debelo gorjačo, je vedno nerazumljivo mrmral predse. Sive oči z velikimi trepalnicami in ščetinastimi obrvmi je imel vedno solzne. Brki so mu neredno štrleli izpod nosa in mu pokrivali debeli, obledeli ustni. Lice je imel skrbno obrito. Njegova visoka in suha postava je bila precej upognjena.

Takega sem poznal še kot otrok, in tak je bil vedno.

Vbogaime ni prosil.

Odkril se je pri vstopu v hišo in čakal. Kjer so mu kaj dali, je z nemim poklonom vzel in brez zahvale odšel. Zato so nekateri govorili, da strada, ker je tako nekako ošaben, in neradi so mu dajali; a drugi so ga imeli za bedastega in so mu tem raje dajali vbogaime.

Enkrat sem ga dobil v vaški krčmi. Bil je pijan in ves drugačen, kakor navadno. Tedaj sem šele spoznal, da zna Martin tudi govoriti. Velikokrat sem ga srečal, toda šele tedaj, v 18. letu svojega življenja, sem prvič slišal njegov glas. Povabil sem ga k sebi in pri čaši rujnega vina mi je povedal svojo povest.

Najpremožnejša hiša v Z. je bila Martinoveva hiša. Bogastvo je bilo že od nekaj pri njih doma. Zadnji posestnik te bogate kmetije je bil Martin, naš znanec. Prevzel je nezadolženo posestvo in se oženil. Dobro bi se bilo lahko

godilo vsem v njegovi družini, ako bi ne bil gospodar preveč lakomen. In ta lakomnost ga je zvodila na krivo pot.

*

Kmet Andrejevec se je vračal iz mesta, kjer je bil semenj. Vesel je bil. Prodal je jarem volov dokaj dobro in zato je bil še posebno zadovoljen. Imel je plačati Martinovcu dvesto, in zato je sklenil takoj mimogrede se pri njem oglasiti. Bila sta si namreč z Martinovcem soseda, in večkrat je moral ubožnejši Andrejevec čuti kako pikro besedo zavoljo tega malenkostnega dolga.

Že pod mrak je bilo, ko je dospel v vas. Soseda Martinovca ni bilo doma, zato je oddal denar njegovemu jedincu, dvajsetletnemu Janezu, ter se je podal domov.

Lep jesenski večer je bil tedaj in Janez se je takoj po odhodu Andrejevca napotil v sadovnjak, kjer so v veliki kadi vrele češplje, pripravljene za žganje.

Pomešati je hotel sadje in zato je odkril kad in se nagnil čez njo. Pregloboko se je nagnil, se pretehtal in postavil na glavo v kad. Dolgo se je trudil, da bi se dvignil. Glava se mu je potapljala vedno bolj, rok nista mogli na spolzkih deskah kadi najti opore in siromak se je zadušil.

Pozno v noč se je vračal Martinovec domov. Šel je naravnost skozi sadovnjak, krajšo pot, ki je peljala do zadnjega konca hiše.

Pred kadjo se je ustavil. Zelo se je prestrašil, ko je dobil tam človeka, ki je z nogama ven molel. Prižgal je užigalico in spoznal je svojega sina. Dvignil ga je iz kadi in ga položil na tla. Odpel mu je telovnik in ga začel drgniti po prsih.

Toda nobenega znaka življenja ni več našel v njem. Ko je tako hodil krog njega in sam ni vedel, kaj naj stori, je videl, da je iz žepa sinovega suknjiča nekaj padlo na tla. Pobral je stvar in videl, da je listnica. Skrbno jo je spravil. Potem je pa hitel preplašen domov, kjer je poklical domače, da so prinesli sina v hišo. Pregledal je pri luči listnico in našel v nji dva stotaka. Lakomnost je zatrla vso žalost v njegovem zakrknjenem srcu. Spomnil se je na soseda in na vole, ki jih je danes gnal v mesto, in takoj se mu je zazdelo, da je ta denar del izkupička, ki ga je Andrejevec zaupal njegovemu sinu. Spravil je denar v skrinjo in jo skrbno zaklenil.

*

Čez dva meseca po tem dogodku je dobil Andrejevec tožbo od sodnije. Tožil ga je sosed za 200 goldinarjev.

Šel je v mesto.

Ko je tja dospel, je videl čakajočega Martinovca. Bled je bil in črno se je držal. Na opomin Andrejevca, da je denar vendar plačal Janezu, ni dal odgovora.

Pričela se je razprava.

Martinovec je vstrajal vedno pri tem, da ni plačan, in da ni našel pri mrtvem sinu nikakega denarja. Andrejevec je zaman govoril. Klical je Boga na pričo, prosil in rotil, pa sosed je ostal pri svoji trditvi.

Prišlo je do prisege.

In Martinovec, mož poštenjak, ki doslej ni storil r bene goljufije, je prisegel.

Nerodno držeč tri prste desne roke kvišku je izgovarjal besede: „Prisegam pri Bogu, vsemo-

kriče in lažejo o zapravljenih milijonih. Med njimi je tudi poslanec Ciril Pirc, ki je glasoval proti predlogom naših poslancev, n. pr. glede na jetja melioracijskega posojila in cestnega zakona. Ali se mož ne zaveda, da je poslanec okraja, ki bo imel od obeh teh sklepov mnogo koristi? Ali je mož že tako udarjen s slepoto, da zapostavlja politični strasti interese svojih volivcev? — Deželni zbor čaka pri prihodnjem zasedanju še mnogo dela. Lovski in šolski zakon sta velevažna. Zlasti poslednji je v tem času divjanja liberalnih učiteljev prepotreben. Glasilo liberalnih učiteljev postaja od dne do dne bolj nesramno. Zato je težko zastopnikom ljudstva glasovati za zboljšanje učiteljskih plač. — V državnem zboru se je pokazala toliko hvalisana slovanska vzajemnost samo kot fraza. Čehi so vskočili v vladno večino in zapustili zveste jim sobojevnike, Jugoslovane. Pridružil se jim je samo dr. Ravnihar. Vprašanje vojske z Lahom prihaja vedno bolj na dan, naš vnani minister je pa udarjen s slepoto da ne vidi te nevarnosti, na katero ga opozarjajo naši poslanci že leta. Naši poslanci se morajo boriti za pravice našega ljudstva, navezani so sami nase, edinost v njihovih vrstah jim daje upanje, da bodo zmagovali.

Govornik se je pečal z nekaterimi podrobnostmi dela v državnem zboru. Omenil je, da se je doseglo, da se bo ustanovil v ministrstvu poseben oddelek za melioracije. Boriti se je za železnico Loka - Idrija, Polzela - Motnik - Kamnik. Prepotrebnost telefonska zveza na Gorenjskem čaka še vedno rešitve. Pereče vprašanje podržavljenja notarijata se ne sme pustiti izpred oči. Priprave za nove carinske pogodbe se morajo spraviti v tek. Govornik je pojasnil stvar glede državne podpore kmetijstvu.

Vlada je dovolila za Kranjsko 200.000 K, kateri znesek se bo sedaj razdelil. — V letu 1921 imamo prve volitve v trgovsko in obrtno zbornico. Volitve so važne, in treba je delati, da dobe naši obrtniki in mali trgovci zadostno zastopstvo v to važno stanovsko organizacijo.

Z željo, da bi bilo srečno novo leto za našega kmeta, je zaključil govornik svoja izvajanja.

* * *

Da bi bilo srečno!

Račun o preteklem nas mora navdušiti za to, da bomo še bolj delali v prihodnje. „Kmečka zveza“ je lepo pričela, slede naj ji tudi druge naše organizacije. Naš list bo stal vedno v službi vseh onih, ki delajo pod zastavo S. L. S. za blagor ljudstva. Pred nami leži rodovitna zemlja, plug je zastavljen, treba nam je ravno požrtvovalnih oračev in sejancev in šlo bo. Mora iti!

gočnem in vsevedočem, da bom na vse, kar bom od te slavne cesarske sodnije vprašan, čisto resnico, in nič družega kot resnico govoril, tako gotovo, kakor mi Bog pomaga.“

Opomnjen zadnjikrat na svetost prisege, je ostal pri svoji trditvi. Prisegel je po krivem.

Andrejevec mu je moral še enkrat plačati ves dolg. Ko mu je pa odšteval s tresočo roko, pred zeleno sodno mizo petak za petakom, mu je poklical njegovega mrtvega sina na pričo, Starec pa se je samo smejal, spravil denar in odšel.

Od tedaj ni imel Martinovec nikjer več miru. V sanjah je gledal pred seboj svojega sina, ki mu je žugal s prstom in mu kazal dva goreča stotaka. Na enem je videl popolnoma razločno naslikanega vraga, ki se je zdajzadaj premaknil in ga grozno pogledal s plamečimi očmi. Na drugem je zagledal samega sebe vsega krvavega in umazanega, ležečega v blatu, nad njim se je pa sklanjal Andrejevec in ga z ostrim nožem suval v srce.

Podnevu so ga zmerjali otroci s krivoprisežnikom.

Obupavati je začel. Udal se je pijači. V par letih je vse pognal.

Iz bogatega Martinovca je poslal prosjak Martin.

Javil se je sodišču sam, toda malo časa je bil zaprt.

Prestal je kazni, vendar se ni čutil prostega. Odpustila mu je gosposka, sam sebi pa odpustiti ni mogel. Vedno je čutil na sebi neko težo, ki je ležala na njem kakor kamen.

Lani pa je spokorjen v bolnišnici umrl.

Poguma imamo dovolj. Orali in sejali bomo, Vsemogočni pa naj blagoslovi, da bo žetev srečna in vesela!

Socijalna demokracija na Gorenjskem.

Poleg Idrije in Zagorja ob Savi se je razpasla rdeča mednarodna socijalna demokracija zadnji čas tudi po naših gorenjskih industrijskih krajih. Največ je je na Javorniku in na Jesenicah. V Trzinu je še v povojih, ondi jo je delavstvo o pravem času spoznalo in zato ji obrača hrbet. Sicer so se socijalni demokratje bahali po svojem časopisu že ob zadnjih državnozbornih volitvah, da bodo vrgli poslanca S. L. S. g. Pogačnika in spravili dr. Dermoto v državni zbor. Dobili so sicer res precej glasov, a tedaj so begali in farbali ljudstvo z draginjo.

Volivci so sedaj spoznali, da je bilo vse to socijalistično rogoviljenje in klobasanje, da se bo draginja takoj odpravila, če zmagojo socijalisti, goli humbug. Prišlo je nad 80 rdečkarjev v državni zbor. A dasi tvorijo z nemškimi in češkimi liberalci večino, niso mogli niti par kilogramov argentinskega mesa spraviti v Avstrijo. Ob zopetnih volitvah bomo vrgli socijalistom ta gola in resnična dejstva v obraz. Sedaj poizkušajo svojo srečo pri občinskih volitvah. Na Javorniku so sicer zmagovali v III. razredu, a pri morebitnih novih volitvah bodo frčali. Na Jesenicah so propadli, istotako v Trzinu. Tu so njihovi kandidati med 529 volilci dobili le 77 do 88 glasov. Kdo bi pa tudi mogel glasovati s socijalno demokracijo! Morda naš kmet? Tega imenujejo socijalisti samo oderuha, kateremu treba napovedati vojsko. Ali obrtnik? Tega hoče socijalna demokracija pogaziti in popolnoma uničiti. Tako je že opetovano pisala po svojih listih.

Krščansko socijalni delavec pa mora biti že z verskega stališča nasprotnik socijalistične stranke, ki ima na svojem praporu zapisan brezobziren boj proti veri in cerkvi in ki z najhujšim terorizmom zatira vsako drugo mnenje. Draginja vlada sedaj splošno vsepovsod. In vendar ima socijalna demokracija na Nemškem za državno zbornice volitve, ki se bodo vršile 12. t. m., pripravljene štiri milijone, da jih bo zmetala med volivce. In glasilo slovenske socijalne demokracije, „Zarja“, pozivlja v eni zadnjih števil svoje sodruge, naj zberejo 50.000 K za svoj umazani časopis. In taki ljudje, ki hočejo od delavstva iztisniti petdeset tisoč, se upajo govoriti o draginji! Le tako naprej, in tudi tisto delavstvo, ki sedaj še slepo dirja za bogatimi rdečimi voditelji, bo prišlo do spoznanja, da je socijalno demokratična stranka nemoralna in sleparska stranka.

Gospodarski del.

Trojna tehtnica pri gospodarstvu.

Kdor pride v ponedeljek v Kranj, lahko takoj spozna, da se Gorenjec rad postavi. Kako je zlikana konjska oprava, kako drčijo voziči po cesti, tisti novi, na zmeti narejeni! Po orodju se lahko presoja gospodarja. Ne zagovarjamo bahavost tam, kjer je ni treba, ker košatija je draga. Če pa ima kmet red pri stvarih, ki jih rabi pri delu, je to le znamenje, da ima nekaj v glavi in nekaj v žepu.

Naj opozorimo v naslednjem na neko gospodarsko orodje, s katerim se naravnost ne dela, pa je vendar zelo koristno pri hiši: to je tehtnica.

Gospodarju bi bilo treba trojne tehtnice.

1. Tehtnica v kuhinji.

Brez tehtnice nekdanj ni bila nobena bajta. Bile so to večalimanj velike vage na studor. Iz več vzrokov sedanji čas take tehtnice niso več porabne. Prvič kažejo funte in ne kil, drugič niso cementirane, tretjič so za tehtanje raznih predmetov neprimarne.

Čas bi bil, da si omisli vsaka gospodinja dobro, natančno, cementirano kuhinjsko tehtnico.

Po gostilnah, ali semtertja po hišah, se vidi kuhinjske tehtnice, prav preproste, postavljene na jekleno zmet, s krožnikom na vrhu. Za silo za kuharice take tehtnice zadostujejo, četudi Bog ve kaj niso. Stanejo malo, pa se tudi hitro pokvarijo in potem so za v reno. Kmečke gospodinjice potrebujejo prav trgovske štacunske teht-

nice, ki zanesljivo potegnejo. Pa čemu jim bodo? Saj je znano, da gospodinja večkrat kaj prodaja in kupuje — v obeh slučajih ji prav pride, če ima dobro vago pri rokah. Gospodinja se lahko tudi prepriča, kako so tehtali v tej ali oni trgovini. Brez dvoma bo brihtna žena večkrat svojo tehtnico vprašala za svet, učila se bo sama pri tem računati in misliti, kar je zelo potrebno tudi gospodinjicam. Gospodinja mora imeti povsod roke in oči; če ona dela s prevdarkom in razumom, bo hiši poiskala marsikak krajcar, ki bi ga sicer mož ne videl.

Pokažimo en izgled, kako bi se taka tehtnica v kmečki hiši dala prav lepo rabiti. Neki gospodar nam je pravil: „Večkrat sem rekel ženi, naj zmeri, koliko imajo krave mleka. (V kraju se nič ne prodaja mleko.) Pa nikoli ni prišla do tega. Ko so bili zadnji pri nas vojaki, je žena en dan prodala vse mleko; tako vsaj vem, koliko mleka je pri hiši.“ — Kako hitro bi se to izvedelo, ako bi se mleko po vsaki molži stehtalo. Meri se počasi, je zamudno in sitno. Stehta se pa hitro. En liter mleka tehta navadno 3 deke več, kakor eno kilo. Deset litrov mleka bo tehtalo 10 kil 30 dek. Na vsacih 10 kil odštej 30 dek, pa veš, koliko litrov imaš mleka, če je ravno potrebna taka natančnost. In kako potrebno bi bilo, da bi gospodar natančno vedel, koliko so vredne njegove krave. Če bi vprašali na sejmu: „Oče, koliko litrov mleka ima krava na leto?“ — me nimo, da bi bili pač redki, ki bi znali na to odgovoriti.

2. Tehtnica decimalna.

Za tehtanje večjih stvari bi pa gospodar rabil tehtnico decimalno. Imej jo na podu! Tam pretehtaš lahko vse seme, ki ga vseješ, in ves pridelek, ki ga namlatiš. Tako lahko primerjaš kakovost semen, se učiš zopet misliti, pisati, računati in s prevdarkom gospodariti. Stehtaš lahko teleta, prasce, ki jih prodajaš ali doma kolješ. To nikakor ni bl zavržen denar, ki si ga dal za tehtnico. Če jo kupiš, ne kupi premajhne, naj bo vsaj za 150 kg.

3. Velika mostna tehtnica.

Za tehtanje vozov in volov pa rabiš velike tehtnice, pa, kje jo dobiš? V Kranju, v Trzinu, pač le po večjih krajih. Včasih treba več ur daleč gnati voliča, če hočeš vedeti, koliko vaga. In pri tem se zamuja čas, nekaj potrosi; če ga pa ne stehtaš, lahko nasedeš brihtnim prekupcem in mesarjem. Na Bavarskem ima vsaka občina svojo tehtnico. Pri nas se še nismo tako daleč dokopali, da bi se zavedale občine, da zamorejo v svojem področju marsikaj storiti za javno korist, če le hočejo. Mnogokje po Kranjskem imajo mostne tehtnice gostilničarji, iz prav umevnega razloga: kjer se vaga, tam se plača in tam se pije, včasih še veliko preveč pije. To gotovo ni potrebno in koristno. Ravno zadnji čas se slišijo glasovi, da so si nekatere zadrage omislile velike tehtnice. Pametno! Za toliko stvari morajo občine preskrbeti denar, ali bi ne bilo modro, da se pri-nese žrtev za kaj takega, kar bo vsem gospodarjem v korist? Tudi posojilnice z večjim rezervnim zakladom bi zamogle svojim domačinom ta dar pokloniti.

Živinoreja na Kranjskem. Pri štetju živine dne 31. decembra 1910 se je naštelo na Kranjskem 24.420 telic, junčkov 10.496 in volov 62.719. Pri štetvi l. 1900 je bilo 18.652 telic, 13.328 junčkov in 76.548 volov. Prašičev se je naštel l. 1910 177.300 in pujskov 28.328. Deset let poprej jih je bilo le: 107.836 prašičev in 8787 pujskov. Znatno se je tedaj na Kranjskem povzdignila prašičereja.

V Trstu so imeli vseučiliščniki shod, na katerem so sklenili resolucijo, da mora biti italijansko vseučilišče v Trstu. O Krakovem nočejo nič slišati. „Trieste o nulla“.

Na Štajerskem so imeli Slovenci zadnje nedeljo 18 dobro obiskanih shodov, na katerih so se soglasno izrekli za obstrukcijo v deželnem zboru, dokler se ohola nemška večina ne bo vdala.

Hrvaški jezik je postal s prvim januarjem notranji uradni jezik po vsi Dalmaciji. Ohranila so le še nekatera primorska mesta v deželi predpravico, da bodo ondotni Italijani še dobivali na svoje vloge italijanske rešitve, notranje uradno poslovanje pa se bo vršilo tudi za te v hrvaščini. Lep napredek!

V Srbiji hočejo napraviti namesto Belgrada, ki se da obsireljavati iz Zemuna, za glavno mesto kraljestva Niš, ali pa Kragujevac. Kralj Peter je s tem zadovoljen.

Meč vere. Po liberalnih listih krožijo poročila, kako v Carigradu v trumah Turki bite v mošeje molit in kako mogočen je postal ves izlamski svet, ker ga je združila globoka, živa vera. Za srečno zmago polmesteca veselo gredo v boj možje, žene pa za vojsko darujejo svoj kinč. Ker je turška vera pri takih prilikah dobra, zakaj ne bi bila vera krščanska dobra, kadar je domovina v nevarnosti? Če je vera važen faktor pri brambi domovine, čini zlo, kdor vero izpodkopava.

Razpok bombe. Dne 13. m. m. se je v Varšavi razpočila bomba. Na mnogih hišah so bila še okna razbita, tlak je bil na več metrov daljave iztrgan. Zločinci so ušli.

V Clevelandu v Ameriki imajo Slovenci hud boj s krivoverskimi baptisti. Od novega župana namreč baptisti zahtevajo, naj ukaže, da bodo v nedeljah gostilne zaprte. Pravoverni Slovenci tega seveda ne morejo trpeti, ker se trdno drže stare vere: „Kar med tednom zaslužiš, to v nedeljo zapij!“ Glasilo Clevelandskih Slovencev, med katerim je 80 gostilničarjev, pričakuje tedaj od župana „ki je pameten dovolj, da se ne bo vdal baptistom in hudiča z belcebubom izganjal,“ in takole zagrozi: „Če ljudje ne bodo pili v saloonih (gostilnah), bodo pa doma, pili bodo pa vseeno in če se milijon baptistovskih pastorjev postavi na glavo“ — Vsa čast listu, ki se tako čvrsto poteguje za staroslovenske običaje!

Brata dlasmitovca. Hud udarec je zadel socialiste v Ameriki. James McNamara, eden izmed kolovodij organiziranih delavcev, je priznal svoj zločin, da je on dne 1. oktobra 1910 položil pred tiskarno lista „Los Angeles Times“ bombo, ki je porušila poslopje in ubila 21 oseb. Njegov brat James McNamara, tajnik in blagajnik mednarodne zveze kovinskih in stavbinskih delavcev, je pa priznal, da je dne 25. decembra 1910 izvršil dinamični napad na neko tvornico v Los Angeles. Prvi je bil obsojen v dosmrtno ječo, drugi pa v 14letno ječo. Socialisti pravijo, da sta ta dva nemarna falota zavedna mučenika svojih načel. Predsednik delavske organizacije bode moral vrniti porabljeni obrambni fond v znesku 90.000 dolarjev.

Tri tovarne pogorele. Lodz, mesto v ruski Poljski, ima veliko tovarn. Pogorele so pred kratkim ondi tri tovarne, dve predilnici in ena barvarija.

Pošten devravdant. Iz Gradca se poroča: Pred 5. leti je tukaj uslužbenec neke trgovine poneveril svoto 40.000 kron ter je pobegnil v Ameriko, kjer je imel srečo. Kot lesni trgovec si je pridobil več milijonov. Pred kratkim je postal v Gradec svoto 40.000 kron z obrestmi, pa tudi obresti od obresti. S tem je uzmovič poravnal svoj dolg.

Velika nesreča v plavžu. Pri plavžu v Gelsenkirchenu je bilo 7 delavcev po izpuhaočih plinih omamljenih, eden je umrl.

Nesreča na železnici ob gališki meji. Pri Olkuscju blizu Varšave je tovorni vlak odzadej zavozil v vlak delavcev. Pri sunku je bilo 10 vagonov in stroj tovrnega vlaka razbitih in 26 delavcev je bilo zelo ranjenih.

Katastrofa vsled viharja. Vihar je podrl šupo tvornice za mašine v Schaffhausenu in 15 delavcev je bilo težko poškodovanih.

Lakota v Indiji. Jezuit P. Weishaupt iz Bombaja poroča, da je v Indiji vsled suše nastala velika lakota.

Z Galesburgu v Ameriki so dne 28. novembra 1911 pokopali Franca Hudobnika (Hudobivnika), rojenega na Suhi pri Kranju.

Dama

ki hoče pospeševati kožno nego, ki hoče izgubiti pege, ter doseči nežno mehko ožo in bel teint, se umiva le z

Steckenpferd Illirino mlečno milo
(manka Steckenpferd)

tvrdke Bergmann & Co., Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah s parfümom i. t. d. 17 50—49

„Dom in Svet“ je nastopil 25. letnik. Prva številka ima lepo vsebino in krasne slike. Brez tega lista ne bodi nobena boljša slovenska hiša.

DRUŠTVA.

Društvo „Kranj“ priredi jutri na sv. Treh kraljev dan zvečer ob polosmih v „Ljudskem D. mu“ v Kranju narodno igro „Domen“ s peljem v petih dejanjih. Igra se bo ponavljala v nedeljo 7. januarja ob 1/4. popoldne. Vstopnice se dobijo v knjigarni „Ilirija“ in zvečer pri blagajni.

Društvo „Kranj“. S Silvestrovim večerom so bili obiskovavci prav zadovoljni. Dvorana polna, kakor še nikoli, postrežba dobra, predstava igre prav fina, saj so nastopile prve moči, petje izvrstno zlasti nežni solospjevi in tamburanje precizno. Lahko je društveni predsednik o polnoči voščil društvenikom veselo novo leto s povdankom: Mi gremo naprej po poti prave izobrazbe!

Občni zbor društva „Kranj“ v Kranju bo dne 14. januarja 1912 ob 11. uri dopoldne v dvorani „Ljudskega Doma“.

Zveza Orlov priredi v četrtek, 11. t. m., v Ljubljani shod vadiatelj mladeniške organizacije. Na sporedu so jako važne razprave in predlogi.

Šmartin pri Kranju. Kat. slov. izobraževalno društvo priredi v nedeljo 7. t. m. v veži župnišča gledališko predstavo „Nežika z Bleda“ narodna igra s petjem v petih dejanjih. Začetek ob 3. uri popoldne.

V Tržiču bo na praznik sv. treh kraljev ob 5. popoldne skioptično predavanje o Benetkah. Slike so krasne in je vredno si jih ogledati. — V nedeljo ob 5. uri priredi ženski odsek božičnico na čast svojim podpornim članom. Igrala se bo božična igra „Pastirci in kralji“. Prvikrat bo nastopila domača godba na godala. Vstopnina navadna.

Občni zbor podružnice slov. trgovskega društva „Merkur“ v Kranju se vrši v soboto dne 13. januarja 1912 ob pol 9. uri zvečer v restavracijskih prostorih hotela „pri Slonu“ z običajnim dnevnim redom.

Novije vesti.

Ljubljana. Nov deželni dvorec se ne bode zidal. Za deželno banko se bodo prostori drugod dobili, da ne bo tako stroškov.

Linc. Kmetje so se domenili, da bo cena teletom za polovico poskočila, ker jim je kuga veliko živine končala.

Carigrad. V zbornici so bili dne 3. t. m. velikanski nemiri in malo je manjkalo, da se niso Staroturki in Mladoturki spopadli. Pri glasovanju o premembi ustave so dobili Mladoturki 100, opozicija pa 90 glasov.

Kairo. Vlada je ustavila karavano beduinov ki so hoteli na kamelah dostaviti orožja Turkom.

Kandidati za trgovsko in obrtno zbornico so:

Trgovska kategorija:

II. razred:

Ivan Lavrič, trgovec in župan v Cirknici;
Rajko Marončič, trgovec v Kranju;
Pavel Velkavrh, trgovec z moko v Ljubljani.

III. razred:

Franz Zoro, trgovec v Ljubljani;
Urban Ervat, knjigar v Novem Mestu;
Ivan Podlesnik ml., trgovec v Ljubljani.

Obrtna kategorija:

Za I. razred

se naznani kandidat pozneje.

II. razred:

Julij Wolbi, mizarski mojster v Kamniku;
Franz Pust, mestni tesarski mojster v Ljubljani;
Anton Čebulj, krojaški mojster na Jesenicah;
Jakob Demak, gostilničar, mesar in župan pri Mar. Dev. v Pulju.

III. razred:

Ivan Ogriv, stavbeni mojster v Ljubljani.

Pri draginji največ živil treba dati prednost predvsem čaju ravno radi njegove nizke cene. Čašica 44 5—2

SANGHO JEE

(125 gr v zavoju K 1:50 — 1/2 kile K 5:80) velja komaj nekaj nad 2 vinarja. Poleg tega je Sang-Ho-See strokovno priznana zmes izbranih čajev, ki zado oljno radi svoje fine kakovosti in okusa vsakogar. Dobiva se pri **Z. Krajcu v Kranju**

Poslano.

Ker se širijo po mestu vsakovrstne govornice, ki škodujejo ugledu in časti mojih gostov in moje gostilne, izjavljam, da bodem vsakega trositelja takih morebitnih govoric tiral pred tukajšnjo sodnijo.

Lovro Rebolj
hotel „Slon“, Kranj.

76

Otrokom najboljše!

To je in ostane:

Kathreinerjeva
Kneipova
sladna kava.

Kathreinerjeva krepi male in povzročuje, da mleko prijaja, kjer bi se samo upiralo.

Kathreinerjeva
prinese srečo v hišo.

Cigaretni papir in
cigaretne stročnice

ABADIE
PARIZ

Dobe se v vseh trafikah

Harmonike

vsake vrste, ročne in tovarniškega izdelka. Gramofon, tak, ki je prej veljal 140 gld., stane sedaj samo 45 gld. in ni še nič rabljen, plate od 1 do 4 krone, kakor tudi igle. Vse to se dobi pri meni. — Popravljanje harmonik gramofonov in še drugih vsakovrstnih reči, se izvrši hitro i ceno. Se priporočam 58 3—

Pavel Bizjak, Kranj 102

Bukova drva

80 sežnjev, ob državni cesti na Premskovem, po 22 kron, 200 sežnjev pa ob državni cesti v Zgornji Kokri, po 16 kron, 32 col dolge, prod.

France Brolih

po domače Ajdovec 53 3—

TUPALIČE nad Kranjem.

Alfonz Breznik v Ljubljani

Kongresni trg št. 13, nasproti deželnega dvorca. c. kr. zapriseženi izvedenec in učitelj „Glasbene Matice“

Prva, najstarejša, največja in edina domača tvrdka vseh glasbenih instrumentov, strun (tudi specialitet) in muzikalij. Najraznovrstnejša izbira in najcenejša izposojevalnica prvovrstnih klavirjev in harmonijev. — Prodaja na najmanjše obroke. — Ugodna zamena. — 10letno jamstvo. — Popravila in uglaševanja vseh glasilih sprejema najceneje. — Vsak instrument moje zaloge je najskrbnejše preizkušen. 27 37

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, brat, gospod

Janez Rozman

bivši mesar

danes, dne 5. t. m. ob 3/4. 2. uri zjutraj, po dolgi, mučni boleznici, previden s svetimi zakramenti za umirajoče v 85. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega ranjkega bode v **nedeljo, dne 7. t. m. ob pol 4. uri popoldne** iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji župnijski cerkvi.

Predragega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

V Kranju, dne 5. januarja 1912.

Žalujoči ostali.

Mesto posebnega naznanila.

75

Friderik II., grof celjski, na Gorenjskem.

Leta 1377., na dan pred sv. Katarino, je sklenil Friderik Ortenburški s celjskimi grofi: Hermanom I. in II. ter Viljemom pogodbo, po kateri naj bi prešla vsa posestva, ako ena ali druga stranka brez moških naslednikov umrje, na preostale. Ob istem času je imel Friderik III. nekaj patronatov in varščin, zlasti pa veliko posestev tudi na Gorenjskem. Naklo, Mošnje, Radovljico ter njej podrejeno župnijo Gorje in vikarijat Kranjsko Goro je imel on pravico oddajati. Mesto Kranj, grajščine Goričane, Radovljica, današnja razvalina pri Lipnici (Wallenburg) ter Kamen pri Begunjah, vse je bilo v njegovih rokah. Zemljišča pa se po listinah kot njegova last naštevajo v teh-le krajih: Brezje, Lesce, Ljubno, Loka, Mošnje, Otoče, Palovče pod Dobrčo, Peračica, Polica pri Naklem, Predtrg pri Radovljici, Rečica pri Bledu, Selo pri Ribnem, Vrba, Zabreznica.

Friderika Ortenburškega je dne 29. marca leta 1421. v lipniškem gradu (Wallenburg) njegova soproga Marjeta zastropila. Ko je bil ta zadnji Ortenburžan mrtev, so prešla vsa njegova posestva na celjske grofe.

Herman II. je imel dva sinova: Ludovika in Friderika. Ludovik je podedoval Ortenburžana Friderika III.; dobil je njegova posestva, ležeča na Koroškem in Gorenjskem. Mlajšemu pa je izročil oče Herman Krško, Mehovo, Rudolfovo in Kostanjevico. Ali kmalu zatem je umrl Ludovik in brat je prejel tudi njegova posestva. Tako je postal Friderik gospodar na Gorenjskem.

Friderik II. je bil poročen s plemenito Frančepani ali Modruš. Ž njo je imel sina Ulrika II. Bival je Friderik navadno v krškem gradu, sedanji razvalini nad vasjo Gradiček v župniji Krki, v gorenjskih grajščinah je pa imel le oskrbnike. Živel je jako razkošno; tratil je čas in denar. Vrhu mesta Kočevja je na visoki skali sezidal grad; imenoval ga je po sebi Friedrichstein. Lahkoživi grof je polagoma postal zelo razuzdan. Vedno bolj mu je bila všeč dvorjanka, lepa Veronika, zoprna pa lastna soproga, katere se je izkušal iznebiti. Leta 1422. jo je skrivaj v postelji zadušil. Nato se je oženil z Veroniko Deseniško.

Za pregreho je prišla kazen. Ko je oče Herman izvedel o smrti pl. Modruške, je sklenil maščevati se nad Veroniko in kaznovati Friderika. Najprej je Friderika zaprl v nekem stolpu v Ostrovici, nato pa ga je ukazal prepeljati v celjski grad. Tukaj se je moral Friderik odpovedati vsem dosedanjim posestvom na Gorenjskem in izročiti vse svoje gradove očetu. Celo Friedrichstein mu je moral prepustiti. Ta grad je dal potem srditi oče podreti do tal.

Veronika ni dolgo uživala svobode. Nekoliko časa se je pač klatila okoli, ali kmalu jo je zasledil razsrjeni Herman in jo je ukazal vtopiti.

Ko je Friderik to izvedel, je žalosti zbolel. Oče, boječ se njegove smrti, ga izpusti. Zopet se sprijazni. Vrne mu oče vse prej imenovano imetje.

Friderik se sedaj nastani na Gorenjskem. Izvoli si za sedež Radovljico. Semkaj je došel leta 1424. Toda Radovljičani, ki so o vsem tem, kar se je bilo s Friderikom zgodilo, vedeli, ga niso hoteli sprejeti; odpovedali so mu službo. S silo jih je moral priverjeti k pokorščini. Živel je v Radovljici tačas dve leti. Kaj je tukaj počel? Ni se več ženil, ostal pa je lahkoživec. Da pri Gorenjcih ni našel spoštovanja, je umevno.

Kakor na Kočevskem s Friedrichsteinom, tako se je hotel proslaviti tudi na Gorenjskem; sezidal je grad Weißenfels. To se je zgodilo leta 1431.

Z Gorenjske se je enkrat podal Friderik v Rim. Zakaj pa? Vest mu menda ni dala miru. Pred sv. očetom si je hotel oprati svoje omadeževane roke, dobiti odpustčenje od zločinov in začeti delati pokoro za svoje pregrehe. S takimi sklepi je nastopil pot v domovino, nazaj na Gorenjsko.

Ali vrnivši se iz Rima, je pozabil na trdne sklepe. Začel je nadaljevati poprejšnje življenje.

Podrtijo Friedrichstein je vnovič postavil, ker je imel veselje do zidanja.

Leta 1436. je nastal razpor med Friderikom in krškim škofom Schalermannom. Friderik napove škofu vojsko. Škofu pomaga Friderik, vojvoda avstrijski. Toda Celjan ni samo škofovskih, temveč

tudi nadvojvodska posestva zasedel, grad Turn ob Kokri pa leta 1437. požgal.

Poželjivost je spremljala Friderika do groba. Bil je že 90 let star, a ni še dal lahkomišelnosti slovesa. Ko ga je nekdo proti koncu življenja opozoril, naj se spravi z Bogom, je odgovoril: Že davno sem se spomil svoje umrljivosti, zaradi tega naj se na moj grob napiše to - le:

„Haec mihi porta ad inferos est.
Scio. quae reliqui: abundavi rebus omnibus.
Ex quibus nihil mecum fero, nisi quod bibi
Atque edo, quodque inexhausta Cupiditas exhaustit.“

„To so mi vrata v pekel.
Vem, kaj sem zapustil: vsega sem imel v obilnosti.
Od tega ničesar ne ponesem seboj, razen tega, kar sem
popil in snedel in kar je nenasična poželjivost izmolzla.“

Friderik je umrl leta 1454., star 93 let. Pokopan je bil v takratni minoritski, sedanji nemški cerkvi v Celju. Njegova posestva na Gorenjskem je užival potem dve leti Ulrik, nato so pa prešla na avstrijsko hišo.

Za smeh in kratek čas.

Dober odgovor. Žanček prinese iz šole slabo izpričevalo. Oče ga prebere, vzame palico v roko ter vpraša: „No, Žanček, kaj hočem sedaj s palico?“ — Žanček: „Pojdite se ž njo izprehajati!“

Pred sodiščem. Predsednik: „Vi ste bili pobegnili na Švicarsko, da bi ušli kazni!“ — Zatoženec: „Oprostite, gospod predsednik, jaz sem šel le z doma, in ko sem tako semintain pohajkiral, sem nevedé zašel na Švicarsko.“

Slab gospodar. Star berač: „Gospod, prosim za 'n dar božji!“ — Gospod: „Nimam nič!“ — Berač: „Sram vas bodi! Ko sem bil jaz v vaših letih, sem imel 50.000 premoženja!“

Času primerno. Gospa novi dekli: „Ali ste bili dolgo v službi pri prejšnji družini?“ — Dekla: „Dolgo — štiri tedne!“

V šoli. Katehet: „Kaj naj stori človek, ko ozdravi?“ — Učenec: „Zdravnika naj plačati!“

Zlobno vprašanje. Nekega morilca so obsodili na smrt, dasiravno ga je advokat zagovarjal. Ko je minila obravnava, vpraša nekdo zagovornika: „Kakšno kazen bi bil neki dobil vaš varovanec, ako bi ga Vi ne bili zagovarjali?“

Pred porotniki. Zatoženec: „Državni pravdnik trdi, da sta me dve priči videli! Vprašam Vas, gospod predsednik, kaj pa so te štiri oči teh dveh ljudi v primeri s 50.000.000 ljudi v našem cesarstvu, ki me niso videli!“

V šoli. Nadzornik: „Ali mi veš povedati, Jožek, kdaj je bila voljna zima?“ — Jožek: „Pred lanskim, ko je bil gospod učitelj šest tednov bolan!“

Majhen razloček. Kmetica ogleduje vojake ter pravi: „To je čudno, da so si vsi tako podobni, le po obrazu se ločijo!“

Pri izkušnji. Profesor: „Kaj je glavni pogoj, da je človek na svetu?“ — Učenec: „Čas, gospod profesor!“ — „Kako je to?“ — Prav lahko! Kako bi mogel biti človek na svetu, ako bi ne imel časa?“

Pred sodiščem. Zagovornik: „Povejte mi po pravici, ali ste res nedolžen?“ — Zatoženec: „Kako neumno vprašate! Ali mislite, da bi bil najel zagovornika, ako bi bil nedolžen?“

Železniški vlaki.

Kranj - Ljubljana:		Kranj - Jesenice:	
zjutraj	6:36 - 7:16	zjutraj	7:41 - 8:51
dopold	9:04 - 9:48	dopold	9:53 - 10:59
dopold	10:30 - 11:13	opoldne	12:23 - 1:33
popold.	3:28 - 4:18	popold	4:32 - 5:48
popold	6:07 - 6:58	zvečer	7:26 - 8:33
zvečer	7:31 - 8:15	ponoči	11:05 - 12:18
ponoči	10:36 - 11:22		

Kranj - Tržič:		Tržič - Kranj:	
zjutraj	7:49 - 8:36	zjutraj	5:45 - 6:26
opoldne	12:30 - 1:17	dopoldne	9:05 - 9:46
popoldne	4:40 - 5:27	popoldne	2:30 - 3:11
zvečer	7:40 - 8:27	zvečer	6:20 - 7:01

Varuh išče za svojega varovanca mesto pri kakem strojnem k. ljubničarju. Vajenec se je doslej učil že dve leti za ključničarja.

Poučni del.

Drobitnice iz zdravilstva.

Sladkor — dobro zdravilo. Uživanje sladkorja je koristno, če je kdo utrujen od dela ali od boje, ker sladkor krepi mišice. Sladkor tudi ugodno vpliva na delovanje srca in pripomore, da se lažje ozdravijo srčne hibe in oslabelost srca.

Gladež je 40 cm visoka roža z bodicami. Raste ob potih in cvete od junija do septembra kakor petelinčki. Iz korenin in listov te rastline se napravi zdravilen čaj, ki odganja revmatizem in pomaga pri boleznih na obistih in mehuru. Gladežev čaj naj se pije večkrat na dan. Vzame se osem gramov suhega gladeža na 1/4 litra vode.

Mastna hrana. Nekateri ljudje se boje maščobe. Tudi če jedó šunko, vso mast skrbno obrežejo in puste na krožniku. To pa ni prav. Telo potrebuje kuriva, posebno pozimi. Odraščen človek mora zavžiti vsak dan po 60 gramov v jedilih se nahajajoče masti, da si ohrani telo čvrsto, drugače začne hujšati. Noge in roke so mrzle in pozimi na prstih ozebe. Če maščobe manjka v telesu, opeša kri, zaradi pomanjkanja kuriva se nabere po žilah preveč dušičastih snovi, ki ne zgore, ker manjka gorkote. Pozimi jej tedaj bolj mastne jedi in hodi na zrak! Če nisi bolan na želodcu, se boš dobro počutil.

Sneg za zdravilo. Kadar si se prehladil, dobil revmatizem ali podobno bolezen, se vlez v posteljo in si daj prehlajeni del dela telesa dobro obdrgniti s svežim snegom. Mokro kožo obriši, obleci se naglo ali pokrij s perilom, po obleki se daj še masirati, da se bolni člen pregreje, tudi se lahko malo potelovadiš. Hlad snega je skrčil dotično kožno ocvetje, ki se je potem močno napolnilo s krvjo. To bolj uspešno deluje, kakor sama masaža ali gorki zrak. Vsled drgnjenja nastane namreč reakcija, telesna gorkota posedá izpuhteli pot in tako se odžene bolezen. Dokler bolezen ne izgine, se drgnenje večkrat ponavlja. Tudi led je dober, da se ž njim drgneš, še boljši je pa sneg. Samo toliko pazi, da se pri tem še bolj ne prehladiš.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu decembru 1911 je 432 strank vložilo 131.336 K 24 vin. 307 strank je dvignilo 100.316 kron 81 vin. 12 strankam se je izplačalo posojil 24.200 K. Stanje hranilnih vlog 5.129.526 K 38 vin. Stanje hipot. posojil 3.320.945 K 87 vin. Denarni promet 541.608 K 22 v.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu decembru 1911 je 225 strank vložilo 109.013 K 25 vin. 271 strank dvignilo 117.121 K 16 vin. 13 strankam se je izplačalo posojil 16.680 K — vin. Denarni promet 497.069 K 19 vin.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu decembru 1911 je 194 strank vložilo 52.676 K 38 vin. 178 strank dvignilo 39.541 K 91 vin. — strankam se je izplačalo hipotečnih posojil — K. — Stanje hranilnih vlog 2.051.360 K 56 v. Stanje hipotečnih posojil 1.596.088 K 23 vin. Denarni promet 273.095 K 20 vin.

Teheran, glavno mesto perzijske države, leži blizu Kaspiskega morja in šteje 280.000 prebivcev, ki so večinoma Šiti. Po letu se veliko prebivcev z evropskimi poslaniki vred preseli v Šemiran, ki je 7 km proti jugu. Stari mestni zidovi okoli Teherana so se podri in naredili nasipi. Ceste so slabe. Okoli utrjene šahove palače so lepi vrtovi in ribniki. Tu so tudi orožarne in ječe. V mestu stoje 3 velike mošeje in je tudi več cerkv. L. 1849 se je ustanovila politehnika, ki ima evropske profesorje, in l. 1905. so otvorili vojaško šolo s 103 učenci, kateri je bil ravnatelj neki pruski častnik. V mestu so tudi bogoslovne in ljudske šole v raznih jezikih. Industrije ni skoro nič, pač so pa moderni bazarji in kopaljšča. Okolica Teherana je bila nekđaj brez drevja, podobna puščavi. Zadnji čas so pa napravili mnogo vodovodov, ki napajajo zemljo, in na vseh straneh rastejo iz tal nove vasi in lepe vile. Tu je tudi kraljevi grad Negristan z najlepšimi nasadi.

Tebris je glavno mesto perzijske pokrajine Aserbejdšan. Leži v rodovitni ravnini. Todi je navadno bival prestolonaslednik. Mesto ima 200.000 prebivcev, med njimi 3000 Armencev. Tu je nad 300 mošej in 5 armenskih cerkv, mnogo bazarov in tovarn za svilnate izdelke, preproge in usnje. Poleg Teherana je Tebris največje trgovsko mesto v Perziji. L. 1605 so tu Perzi premagali Turke, l. 1725 so si Turki in l. 1827 Rusi za nekaj časa osvojili mesto. L. 1854 je mesto zelo poškodoval potres. Tu stoji orožarnica in slabo ohranjen srednjeveški grad.

Naznanilo.

Vsled vedno naraščajočih cen k naši obrti spadajočih potrebščin smo sklenili podpisani sodavičarji na svojem sestanku, da z dnem

1. januarjem 1912 zvišamo cene sifonu in pokalicam na 10 vin.

Nadalje opozarjamo s tem cenj. odjemalce, da bodemo od sedaj naprej za vsako posojeno steklenico, katero odjemalec od sodavičarja prejme in je ne vrne, zahtevali odškodnino, in sicer:

za sifonske steklenice à 2 K;
za pokalične steklenice à 32 v;
za zaboj à 2 K.

Toliko v pojasnilo, da bo vsak odjemalec obvarovan škode!

Eugelman J., Kranj	Perno J. Tržič
Eržen M., Škofja Loka	Ravnihar F., Škofja Loka
Intihar A., Rakovca	Režon G., Škofja Loka
Jakše J., Železniki	Ručigaj J., Kranj
Jelenc J., Tržič	Savnik F., Kranj
Zalar M., Cerklje.	

VIZITNICE,
priporoča
tiskarna
Ivan Pr.
Lampret
v Kranju
: Gorenjsko :

VOŠČILA, PISMA, RAČUNE,
KUVERTE, CENIKE i. t. d.

bo potreboval marsikdo za
tekoče leto 1912

Kdor hoče toraj biti dobro
in poceni postrežen, pa do-
biti fino in najelegantnejše
blago, naj se takoj obrne
::: na to tiskarno :::

PETER KOBAN

sedlar in tapetnik v Kranju
nasproti „vekseljna“

se priporoča slavnomu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, kakor tudi 20 48-47

VOZOVE, sani

Delo se izvršuje tečno, trpežno, po solidnih cenah.

Velika izbira bele in črne žime

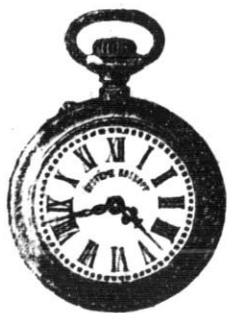
po jako znižani ceni, kakor tudi

morska trava.

Imam vedno veliko popolnoma izvršene

posteljne oprave

v zalogi od 30 K naprej.

Najboljša in najcenejša prva delavnica ur ter
trgovina z zlatnino in srebrnino

Ivan Levičnik

v Kranju, nasproti tvrčke Peter Majdič, „Merkur“.

Cenejše kakor po cenikih! Ne kupujem od prekupcev!

Sprejem in izvršim vsa popravila natančno, solidno in po najnižjih cenah. — Istotako sprejem vsakovrstno zlatnino in srebrnino v popravilo. — Posebno se priporočam v nakup ženinom in nevestam. — Železničarjem in znancem dajem tudi na obroke. — Sprejem optične stvari v popravilo. — Na zahtevanje izvršim tudi vsako popravilo v osmih dneh. — Priložnostni nakup!

74 52-1

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporoča

svoje priljubljeno pivo kakor marčno

pivo

I. in II. vrste, bavarsko vležano v
sodčkih in steklenicah pričakujoč
obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.